รายงานการศึกษา
ปัญหาพื้นฐานของชาวบ้านจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

โดย นายปิยะ กิจถาวร
กรรมการภาคประชาสังคมในพื้นที่ กอส.

วัตถุประสงค์การนำเสนอ
เพื่อเป็นข้อมูลในส่วนของปัญหาพื้นฐานชาวบ้านที่มีการศึกษา รวบรวมอย่างเป็นระบบโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ให้กับคณะอนุกรรมการ กอส.ทั้ง 5 คณะ

กล่าวนำ

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวม 18 เดือนที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบไปทุกด้าน ประชาชนผู้บริสุทธิ์ เจ้าหน้าที่รัฐฝ่ายต่างๆ รวมทั้งกลุ่มใช้ความรุนแรงต่างบาดเจ็บ ล้มตายไปแล้วร่วมพันคน *ขณะนี้ได้เริ่มเกิดวงจรของการใช้ความรุนแรงครอบงำความคิดของผู้คนในสังคม* ทั้งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และในส่วนอื่นของประเทศ สถานการณ์มีแนวโน้มของการตอบโต้ ทำร้ายซึ่งกันและกัน และกระทำต่อผู้บริสุทธิ์กลุ่มต่างๆมากขึ้น การประกอบอาชีพเพื่อปากท้องของชาวบ้านซึ่งได้รับผลกระทบจากความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาร่วมปีเศษ ถูกซ้ำเติมด้วยสภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มถดถอยลงของประเทศ น้ำมัน สินค้าอุปโภค บริโภคต่างๆมีราคาแพง ภาวะข้าวยาก หมากแพง ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มปรากฏชัดขึ้นแม้ว่าทางราชการจะพยายามเข้ามาโอบอุ้มโดยการจ้างงานในลักษณะต่างๆ แต่คงทำได้ในขอบเขตที่จำกัด ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น

ขณะนี้จึงเกิดคำถามว่า เราจะร่วมกันแก้ไขคลี่คลายสถานการณ์ที่เลวร้ายซึ่งเกิดขึ้นนี้ได้อย่างไร ตาต่อตา ฟันต่อฟัน สันติวิธี สมานฉันท์หรืออื่นๆ กลุ่มคนเป้าหมายที่จะดำเนินการคือใคร อยู่ที่ไหน จะค้นหาได้อย่างไร จะเริ่มต้นที่จุดไหน กับใคร อย่างไร เพื่ออะไร และมีหลักประกันอะไรที่จะทำให้เชื่อได้ว่าจะเป็นหนทางสู่การสร้างสันติสุขที่ยั่งยืนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารรายงานนี้ เป็นอีกความพยายามหนึ่งที่จะเสนอหนทางการแก้ไขปัญหา โดยยึดเอาปัญหาของประชาชน ยึดเอาปัญหาของชาวบ้านที่ได้ทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ บนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นตัวตั้งต้นของการแก้ไขปัญหา บนพื้นฐานความเชื่อว่า *"การแก้ไขปัญหาพื้นฐานของชาวบ้านคือการสร้างสันติภาพและเอกภาพของชาติที่ยั่งยืน"*

Prince of Songkla University Pattani Campus

1. การศึกษาปัญหาพื้นฐานของชาวบ้านจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส[1] (ก่อนเหตุการณ์ 4 มกราคม 2547)

เมื่อปี 2545 ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนส่วนหนึ่งได้ร่วมกันทำการวิจัย โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตั้งโจทย์ ผ่านการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อนำเสนอปัญหารวมทั้งแนวทางแก้ไข ผู้เข้าร่วมประกอบด้วย ชาวบ้านทั้งพุทธ มุสลิม ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิประมาณ 60 คนต่ออำเภอ 9 อำเภอ รวม 589 คน รวม ประกอบด้วย อ.สายบุรี อ.เมืองปัตตานี อ.ยะรัง จ.ปัตตานี อ.เบตง อ.บันนังสตา อ.รามัน จ.ยะลา อ.ตากใบ อ.บาเจาะ อ.ระแงะ จ.นราธิวาส เป็นเวทีชาวบ้านระดับอำเภอ 9 ครั้ง ระดับกลุ่มอำเภอ 3 ครั้ง และระดับกลุ่ม 3 จังหวัด 1 ครั้ง รวม 13 ครั้ง

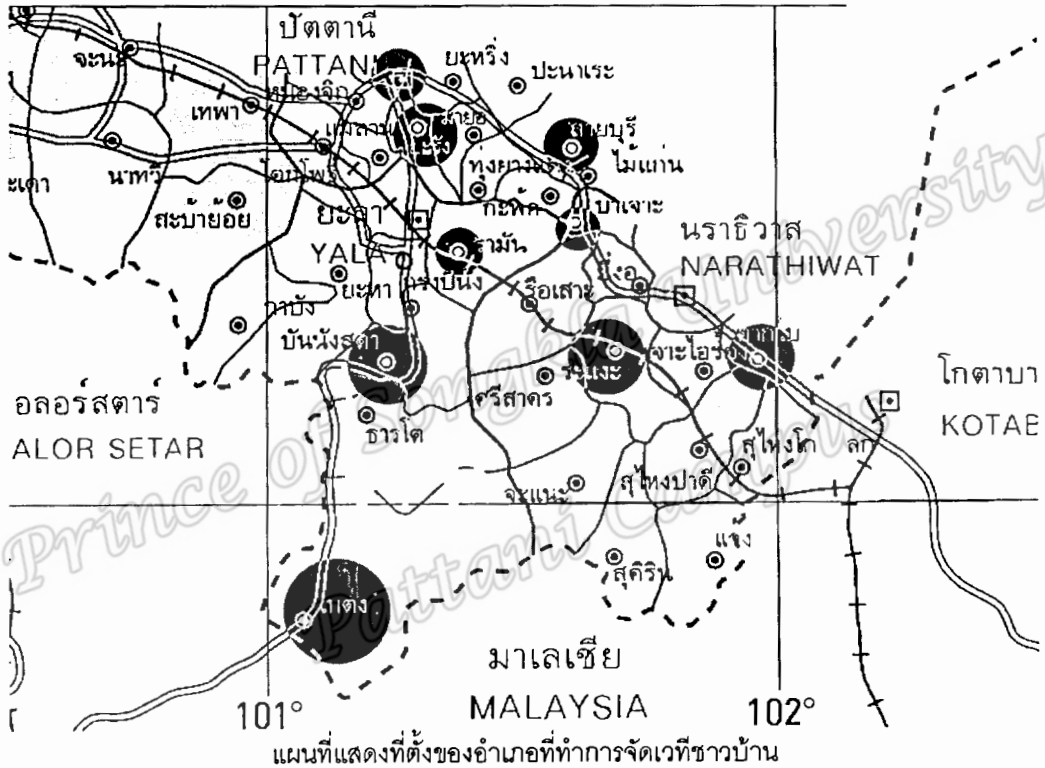

แผนที่แสดงที่ตั้งของอำเภอที่ทำการจัดเวทีชาวบ้าน
ระหว่างระหว่างวันที่ 22 มกราคม - 24 มีนาคม 2545

ข้อสรุปปัญหาจากเวทีชาวบ้านนี้ จำแนกได้เป็นปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐ ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย ปัญหานโยบายรัฐไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น มีสาระสำคัญโดยย่อดังนี้

1) ปัญหาเศรษฐกิจ

ความยากจน

- ความยากจนของชาวบ้านที่เป็นแรงงานรับจ้าง เช่น กรีดยางพารา ก่อสร้าง รายได้วันละไม่ถึง 100 -200 บาท ลูก 5 คน จะแก้ไขอย่างไร ชาวบ้านประมาณร้อยละ 40 ไปทำงานนอกหมู่บ้าน (20%ไปมาเลเซีย 20%ไปรับจ้างทำสวนในจังหวัดใกล้เคียง)

---

[1] ปริญญา อุดมทรัพย์และคณะ .(2545). ข้อค้นพบจากการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส . สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย กทม.

การว่างงาน

- เยาวชนประมาณร้อยละ 70 – 80 แบ่งได้เป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ กลุ่มที่จบการศึกษาภาคบังคับ ป.6 กลุ่มที่จบมัธยม 6 ไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ ตกงาน เลือกงาน ไม่มีความอดทน ไม่มีงาน ค่าแรงถูก ไม่อยากทำนา ทำสวน ทำประมง คิดแต่จะเป็นแรงงานมาเลเซียอย่างเดียว

ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ ลองกอง มะพร้าว ทุเรียน เงาะ ไม่มีคุณภาพ ล้นตลาด ถูกกดราคา ไม่มีทายาททางการเกษตร นาร้าง อนุสาวรีย์โรงงานยาง

ที่ดินทำกิน ชาวบ้านไม่มีสิทธิ์ในที่ดินทำกินของตนเองเพราะที่ดินทำกินซ้อนทับกับเขตป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติ คนจนไม่ได้รับการจัดสรรที่ดินจากภาครัฐอย่างเป็นธรรม เช่น ที่ดินราชพัสดุ ที่ดินสาธารณ สปก.ป่าเสื่อมโทรม ฯลฯ

การชลประทาน บางพื้นที่ใช้น้ำไม่ได้เกิดน้ำท่วม น้ำแล้ง ควรทำแล้วให้ชาวบ้านได้ประโยชน์จริง ๆ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ภาพวาดโดยตัวแทนชาวบ้าน ในการจัดเวทีชาวบ้านเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2545
ณ หอประชุมกาญจนาภิเษก ที่ว่าการ อ.บาเจาะ จ.นราธิวาส
แสดงให้เห็นถึงปัญหาผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ ปัญหาการว่างงานและปัญหาความไม่ยุติธรรมของสังคม

2) **ปัญหาสังคม**

การศึกษา

- หลักสูตรไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น (ด้านการเกษตร) จบ ม.6 (จากโรงเรียนสอนศาสนา)ไม่มีงานทำ ไม่มีความรู้เรื่องอาชีพท้องถิ่น ไม่สนับสนุนส่งเสริมอาชีพเกษตร (ทำนา ทำสวน ปศุสัตว์)

-ปัญหามีการศึกษาน้อย ไม่เห็นความสำคัญของศาสนา ไม่รู้ ไม่คิด ไม่ปฏิบัติ *ผู้มีความรู้ไม่หันหน้ากันแก้ปัญหา*

-การศึกษาภาคฟัรฎูอีน (ภาคบังคับของศาสนาอิสลาม) ขาดการสนับสนุนจากประชาชนและรัฐบาล ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณของครูและอุปกรณ์ ผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญ

แหล่งอบายมุข

-สถานบันเทิง ซ่องโสเภณี คาราโอเกะ ห้องอาหาร ขยายสู่ชนบท เกิดการแพร่ระบาดของโรคเอดส์

-เยาวชนขาดการปฏิบัติศาสนกิจและร่วมกิจกรรมของวัด มัสยิด

การแพร่ระบาดของยาเสพติด

- ยาบ้า กัญชา ยาแก้ไอ เหล้าแห้ง ยากันยุง กาว กระท่อม เฮโรอีน แพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มประมง ก่อสร้าง คนขับรถ

- ยาเสพติด ยาบ้า กัญชา ผงขาว กลุ่มที่ติดได้แก่วัยรุ่นนอกโรงเรียน ในเขตชุมชน เขตเทศบาล ประมาณร้อยละ 30 ในชนบทประมาณร้อยละ 70 โดยหามาจากที่อื่นและขายกันเอง

ความแตกแยกในชุมชน

-ผู้นำชุมชน อบต. ผู้นำศาสนา ขาดความสามัคคี ขาดการประสานงานร่วมกัน เพราะไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

สื่อไม่ตรงกับความเป็นจริงในท้องถิ่น หนังสือพิมพ์เสนอข่าวมีผลกระทบต่อชาวบ้าน เช่น ข่าวมีโจรอยู่ในพื้นที่ทำให้ผู้นำชุมชนเดือดร้อน

3) **ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐ**

- การทุจริต คอรัปชั่นภาครัฐ ของเจ้าหน้าที่ระดับภูมิภาคและท้องถิ่น

- ชาวบ้านขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีผลประโยชน์

- การเลือกปฏิบัติต่อประชาชน(เลือกที่รักมักที่ชัง) เห็นแก่พรรคพวก

- เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจสภาพสังคมและชุมชนที่รับผิดชอบ ไม่เข้าใจใจวัฒนธรรมท้องถิ่น ***การสื่อสารระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ผิดความหมาย***

-เจ้าหน้าที่ปฏิบัติไม่จริงจังตามกฎหมาย การบริการประชาชนไม่ทั่วถึงและไม่เอาใจใส่อย่างจริงจัง

-ระบบตรวจสอบไม่ทั่วถึง

Prince of Songkla University Pattani Campus

[redacted]

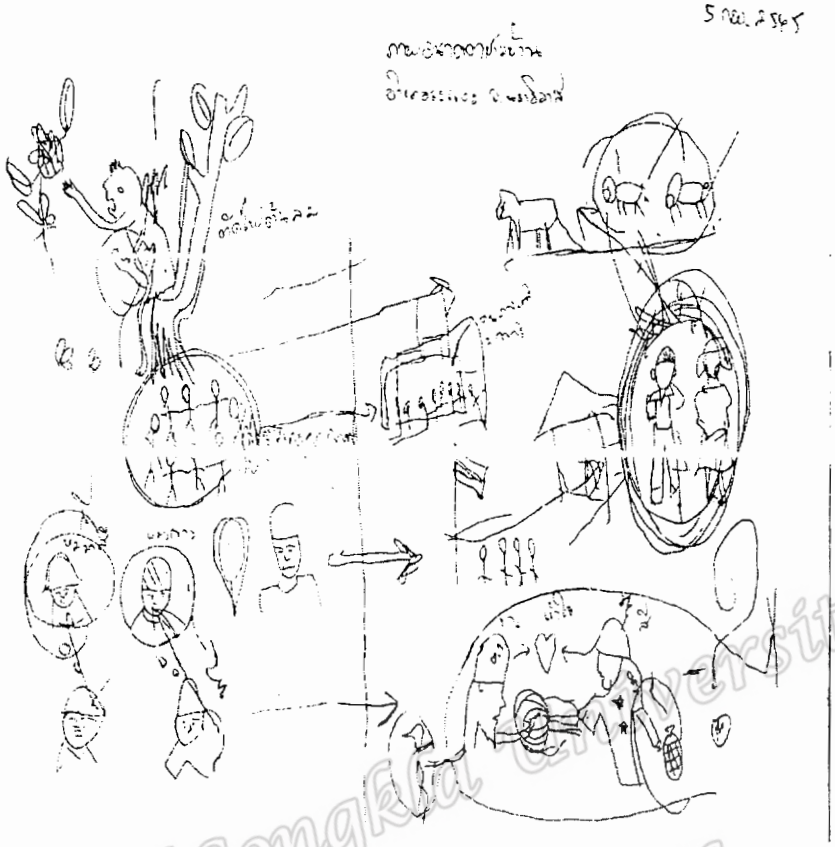

ภาพวาดโดยตัวแทนชาวบ้าน ในการจัดเวทีชาวบ้านเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2545
ณ หอประชุมโรงเรียนตันหยงมัส อ.ระแงะ จ.นราธิวาส
แสดงให้เห็นถึงปัญหายาเสพติด ปัญหาการศึกษา จริยธรรมของเด็กและเยาวชน ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐ
และความคาดหวังในอนาคต

Prince of Songkla University Pattani Campus

4) ปัญหาความไม่สงบเรียบร้อย

-ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จากยาเสพติดระบาดมากรายได้น้อย อาวุธสงคราม อำนาจเถื่อนและอำนาจเงินปกครอง

-มีการป้ายสี 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

5) ปัญหานโยบายไม่สอดคล้องกับท้องถิ่น

-การกำหนดนโยบายไม่ได้มาจากปัญหาของราษฎรอย่างแท้จริง เพราะไม่มีการสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เจ้าหน้าที่ของรัฐยังยึดติดกับกรอบการทำงานแบบราชการ ไม่เห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาของประชาชน

-นโยบายผิดพลาดด้านที่ดินทำกิน การให้เอกสารสิทธิ์

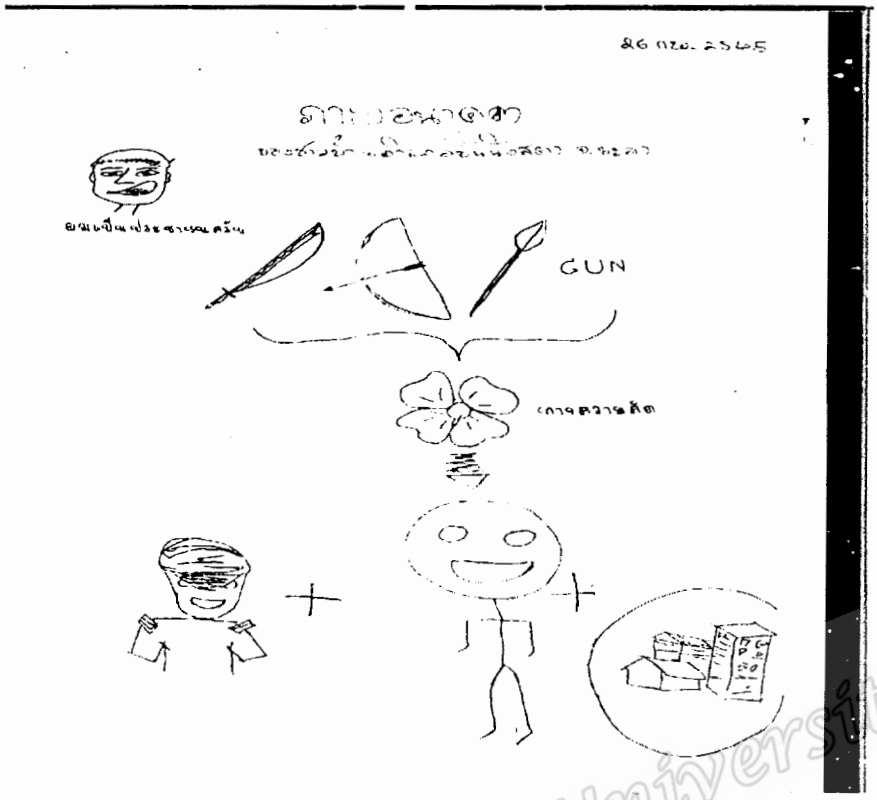

ภาพวาดโดยตัวแทนชาวบ้าน ในการจัดเวทีชาวบ้านเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2545
ณ หอประชุมที่ว่าการ อ.บันนังสตา จ.ยะลา
แสดงความคาดหวังต่ออนาคตของจังหวัดชายแดนภาคใต้
ที่เปลี่ยนจากการใช้ความรุนแรงต่อกันเป็นดอกไม้
เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างข้าราชการกับประชาชนในพื้นที่ ชาวบ้านมีอาชีพ มีงานทำ

Prince of Songkla University Pattani Campus

2. ผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและนักศึกษาต่อสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้[2] (หลัง 4 มกราคม 2547)

1) วัตถุประสงค์การศึกษา

1. นำเสนอความเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับมาตรการต่างๆในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2547

2. ให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อสาธารณชน

3. เพื่อให้สติและสร้างการเรียนรู้กับสังคมไทยในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นธรรมและยั่งยืน

---

[2] คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับหน่วยประสานงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคใต้ตอนล่าง สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค . (2547) . เอกสารประกอบการเสวนาวิชาการ แนวทางสู่สันติประชาธรรม : มุมมองของชาวบ้านต่อสถานการณ์ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อ 2 กรกฎาคม 2547 ณ หอประชุมตึกอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2) ผลสำรวจความเห็นประชาชน

ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ประชาชน รวม 10 อำเภอ ประกอบด้วย อ. เมืองนราธิวาส อ.เมืองปัตตานี อ.เมืองยะลา อ.รามันห์ อ.บาเจาะ อ.ระแงะ อ.สุไหงปาดี อ.ตากใบ อ.รือเสาะ รวม 126 คน แยกเป็นจังหวัดปัตตานี 20 คน ยะลา 44 คน นราธิวาส 62 คน เป็นชาย 69 คน หญิง 55 คน ไม่ตอบ 2 คน นับถือศาสนาอิสลาม 107 คน คิดเป็นร้อยละ 84.9 นับถือศาสนาพุทธ19 คน คิดเป็นร้อยละ15.1 กลุ่มอายุผู้ตอบระหว่าง 15 – 25 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 38.1 กลุ่มอายุระหว่าง 26 – 50 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8

ความเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาล ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2547

1. ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการฝึกอาชีพชาวบ้านโดยหน่วยงานฝ่ายทหารเป็นโครงการที่ดีรวม 73 คน คิดเป็นร้อยละ 58 เพราะเป็นโอกาสให้ชาวบ้านได้มีความรู้ในการประกอบอาชีพและควรเป็นอาชีพที่ชาวบ้านต้องการ โดยควรมีแปลงสาธิตและอบรมให้ชาวบ้านความเข้าใจที่แท้จริง เพื่อให้ชาวบ้านได้มีความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง

โครงการนี้เป็นสิ่งที่ดีที่จะสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านแต่ต้องไม่ทำให้วิถีชีวิตของชาวบ้านต้องสูญเสียไป ต้องไม่นำสิ่งที่ไม่ดีมาปฏิบัติ เช่น ดื่มสุรา ฯลฯ และเมื่อฝึกเสร็จแล้ว ให้มีการติดตามและมีการประเมินผล รวมทั้งขอให้ทหารมีอัธยาศัยที่ดีเป็นมิตรกับชาวบ้าน

2. ประชาชนร้อยละ 97.6 หรือจำนวน 123 คน เห็นด้วยกับโครงการเกี่ยวกับการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์และการแปรรูปสินค้าเกษตรในหมู่บ้านต่างๆ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นโครงการที่ดี ควรสำรวจความต้องการให้เหมาะกับพื้นที่ ให้ความรู้ ชาวบ้านได้ใช้เวลาว่างในการประกอบอาชีพ แต่ชาวบ้านยังต้องลงทุนเอง

ในการทำโครงการต้องกระจายโครงการให้ทั่วถึง ไม่ใช่ให้เฉพาะคนบางกลุ่มบางคน โดยเฉพาะหัวคะแนนของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง การทำโครงการมีความยุ่งยากซับซ้อน มีกฎเกณฑ์และระเบียบมากเกินไป ชาวบ้านยังไม่รู้หลักเกณฑ์ของโครงการ ควรจะมีการจัดอบรม แล้วคัดเลือกคนที่สมัครใจ

3. สำหรับการจัดการศึกษา การอบรมพัฒนาให้เด็กได้มีความรู้และสามารถประกอบอาชีพ ประชาชนเห็นว่าเป็นโครงการที่ดี 121 คน คิดเป็นร้อยละ 96 เพราะเด็กได้มีอาชีพเสริม มีเหตุผล มีวินัย ได้ทำงานที่ถนัด ควรเน้นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ชาวบ้านอยากให้โครงการเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อที่เด็กจะได้มีอาชีพ โดยไม่ต้องพึ่งรัฐบาลอย่างเดียว และมีข้อเสนอว่าสำหรับเด็กที่ไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสือ ให้จ้างครูอาสามาทำการสอนที่บ้าน โดยสอนกันเป็นกลุ่ม แจกอุปกรณ์การเรียนให้นักเรียนทุกคน ขอให้รัฐช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ยากจน เช่น จักรยานเอื้ออาทรไม่ถึงมือเด็กที่จนจริง ๆ

4. ประชาชนเห็นด้วยกับการสนับสนุนเยาวชนเล่นกีฬาถึง 124 คน คิดเป็นร้อยละ 98.4 เพราะเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์จะได้ห่างยาเสพติด สร้างความสามัคคีกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ควรทำ

Prince of Songkla University Pattani Campus

ให้สม่ำเสมอ จริงจัง และเสนอว่าให้จัดแข่งขันกีฬาบ่อย ๆ สนับสนุนสถานที่ อุปกรณ์ตลอดจนชุดกีฬา ควรเพิ่มศักยภาพด้านการแข่งขันเช่น ตั้งโรงเรียนกีฬาใน 3 จังหวัดภาคใต้ ควรให้มีสโมสรการกีฬาในอำเภอหรือในจังหวัด

5. ประชาชนเห็นด้วยกับโครงการพี่สอนน้องเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ในสถาบันศึกษาปอเนาะต่างๆ 119 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 เพราะจะทำให้เด็กปอเนาะมีความรู้กว้างขึ้น ควรให้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ทั่วถึง ต่อเนื่อง และจะได้ทัดเทียมกับโรงเรียนรัฐบาล และมีข้อเสนอแนะว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่ดีเพราะเด็กปอเนาะรู้สึกว่าเป็นสิ่งใหม่ เด็กสมัยนี้ความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่สำคัญ และไม่ว่าปอเนาะจะเล็กจะใหญ่ควรทำให้เท่าเทียมกันและมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อยากให้มีคอมพิวเตอร์ ลงสู่หมู่บ้านให้ทั่วถึง

6. เห็นด้วยกับการบูรณะซ่อมแซมมัสยิดกรือเซะ 83 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 โดยให้คงรูปเดิมและใช้เป็นที่ละหมาดได้ การบูรณะต้องเป็นที่ยอมรับของผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมัสยิดกรือเซะอยากให้อยู่เหมือนเดิมให้มากที่สุดถ้ารัฐต้องการที่จะบูรณะ ขอให้มีการพัฒนารอบ ๆ บริเวณมัสยิดให้ดี และสถานที่ละหมาด

ส่วนที่ไม่เห็นด้วย เห็นว่าไม่ต้องซ่อมแซม มี 38 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 ขอให้คงสภาพเดิมไว้เพราะมัสยิดกรือเซะเป็นสถานที่ประกอบศาสนกิจให้ดำรงไว้ เพื่อลูกหลานต่อไป

7. การฟื้นฟูบรรยากาศการดำเนินธุรกิจ การค้า การลงทุน ตลอดจนการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนเห็นด้วย 88 คน คิดเป็นร้อยละ 69.8 เพราะจะช่วยให้เศรษฐกิจดีขึ้น ลงทุนด้านอุตสาหกรรม สร้างงาน ชาวบ้านได้มีงานทำในพื้นที่ คนกล้ามาลงทุน

แต่ควรให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมท้องถิ่น อย่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเสนอว่าปัจจุบันการดำเนินงานทางธุรกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้มีความซบเซา ควรสนับสนุนการดำเนินธุรกิจทางการค้าอย่างจริงจัง เปิดตลาดการค้าขายให้กว้างขึ้น มีแหล่งเงินกู้สำหรับนักลงทุนค้าขายโดยเฉพาะให้การติดต่อสื่อสารมีความสะดวก

ประชาชน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 เห็นว่าความรณรงค์ให้เกิดความปลอดภัยก่อน ขอให้รัฐช่วยแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ให้ได้ รัฐบาลควรสร้างความเชื่อมั่นและมีการทำงานที่โปร่งใส

8. ด้านความปลอดภัย ประชาชน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 เสนอว่าทหาร ตำรวจ ต้องเข้าถึงประชาชน ประชาชน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 19.38 เสนอให้มีเวรยาม อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 10.3 เห็นว่ากำลังเจ้าหน้าที่ทีมาอยู่แก้ปัญหาอะไรไม่ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ยังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ขอให้ตำรวจให้ความเป็นธรรมแก่ชาวบ้าน ช่วยเหลือชาวบ้านโดยด่วน กรณีมีการแจ้งเหตุ ให้ตำรวจมีน้ำใจ และฟังเหตุผลของชาวบ้านเมื่อชาวบ้านทำผิดกฎจราจร อยากให้ตำรวจกับประชาชนทำความเข้าใจร่วมกันและยอมรับความคิดเห็นของชาวบ้าน

เสนอแนะ ให้เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมากกว่านี้ รัฐต้องสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพราะในปัจจุบันไว้ใจใครไม่ได้เลย ชีวิตอยู่ในภาวะความเสี่ยง อยากให้มีการหลักประกันให้มากนี้

Prince of Songkla University Pattani Campus

ขอให้สร้างความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่กับชาวบ้าน ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมกันการดูแลความสงบในหมู่บ้านตนเอง และควรยกเลิกกฎอัยการศึกให้เร็ว เพื่อป้องกันการถูกอุ้ม การใส่ร้ายป้ายสี

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ด้านการพัฒนา

- โครงการทุกโครงการของรัฐเป็นโครงการที่ดี แต่บางโครงการอาจจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน หรือการปฏิบัติอาจมีกฎเกณฑ์และขั้นตอนที่ยุ่งยาก ซึ่งทำให้โครงการนั้นๆไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ควรลดกฎเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติด้วย บางโครงการทำเหมือนผักชีโรยหน้า อันที่จริงมันเป็นแค่เพียงความฝันของชาวบ้านเท่านั้นเอง ดูอย่างเดียว ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลจากโครงการนั้นๆเลย ทำให้ชาวบ้านเกิดความเอือมระอากับโครงการของรัฐ
- พูดแล้วทำ ทำให้สำเร็จ ติดตามผลงานด้วยขอให้แก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง จากรากหญ้าจนผลิดอกออกผล
- อยากให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการทำโครงการ อย่าให้โครงการผ่านทางผู้นำชุมชนมากเกินไป
- เยาวชนที่ไม่มีงานทำ และมีการศึกษาจบชั้นมัธยม 6 ได้ฝึกอาชีพและศึกษาดูงาน
- เศรษฐกิจไม่ดีเช่น มะพร้าวลูกละ 1 บาท อยากให้ดึงราคาให้สูงขึ้นกว่าเดิม เพราะตอนนี้น้ำมันแพงมาก
- อยากให้คนชราและคนพิการ ได้สวัสดิการจากทางรัฐบาลให้มากกว่านี้คือ เบี้ยตอบแทนคนชราและคนพิการ

ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

- สถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร มีความกังวลเรื่องการประกอบอาชีพและไม่มีคนรับซื้อ
- ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ทหารเข้ามาในหมู่บ้าน แต่ดูแลไม่ทั่วถึง เข้าๆ ออกๆ ชาวบ้านยังกลัวทหารอยู่ เพราะชาวบ้านไม่คุ้นหน้าทหาร
- การแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเรียกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้ามาพูดคุย เพราะผู้นำย่อมรู้ปัญหาทุกสิ่งทุกอย่างในพื้นที่
- โต๊ะครูไม่กล้าไปสอนศาสนาตามมัสยิดเพราะกลัวจะถูกยิง โต๊ะครูหลายคนต้องจบชีวิตโดยตัวเองไม่รู้เลยว่าทำอะไรผิด
- ความเป็นอยู่ของชาวไทยพุทธใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทุกวันนี้ เราไม่มั่นใจในความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สินของตัวเอง มีการลอบฆ่ากันไม่เว้นแต่ละวัน และอยู่กันอย่างหวาดผวา จะแบ่งแยกดินแดนกันบ้าง แต่แผ่นดินผืนนี้ เราอยู่กันมายาวนาน ตั้งแต่สมัยปู่ย่าตาทวด เราต้องรักษาไว้ ขอให้ความเป็นธรรมแก่พวกเราชาวไทยพุทธบ้างที่ต้องอยู่กันอย่างอกสั่น ขวัญหาย หวาดระแวง ด้านการทำมาหาเลี้ยงชีพ ก็เปลี่ยนไป ชาวสวนยางน่าสงสารที่สุด ต้องหาเลี้ยงปาก เลี้ยงท้องหาเลี้ยงครอบครัว "เขาอยู่ได้ เราก็อยู่ได้" นี้หรือความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นในชาวไทยพุทธของเรา

Prince of Songkla University Pattani Campus

- ไม่อยากให้มีการยิงกัน ไม่อยากเสียคนที่ดีไป
- ชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายรัฐและเจ้าหน้าที่เท่าที่ควรจะเห็นได้จากเหตุการณ์รายวัน และการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่มีประสิทธิภาพพอ ยิ่งทางด้านการข่าวถือว่าเป็นความล้มเหลวไม่ว่าในเรื่องของการจับแพะและการอุ้มในอดีต และปัจจุบันก็ยังไม่สามารถรู้เบาะแสหรือจับผู้สร้างสถานการณ์ได้เลย เพราะฉะนั้นรัฐและเจ้าหน้าที่จะต้องลดกระแสความเกลียดชังและความเคียดแค้นที่ฝังอยู่ในจิตใจชั่วลูกชั่วหลานมาให้ได้โดยเร็ว และการแก้ปัญหาไม่ใช่แค่ สามสิบวันหรือสามเดือน จริงใจ เสนอข้อเท็จจริง อย่าหลอกตัวเอง อย่าหลอกคนอื่น
- ชาวบ้านอยากให้ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีความสงบร่มเย็น การเมืองท้องถิ่นมีอำนาจอิทธิพลเป็นตัวสร้างปัญหา ไม่ใช่คนในท้องถิ่นเป็นตัวสร้างปัญหา
- ทหารเข้ามาในพื้นที่ ทำให้ชาวบ้านที่ไม่เข้าใจเกิดความกลัว ชาวบ้านดูแลกันเองมาตลอดแล้ว
- ขอให้ตำรวจกรุณาอัธยาศัยดี ฟัง และเห็นใจเมื่อชาวบ้านเดือดร้อน
- รัฐบาลต้องแก้ปัญหายาเสพติดให้หมดไปจากชุมชน
- ขอให้หน่วยรัฐ ประชาชน มีความรู้สึกที่ดีๆ

ด้านอื่นๆ

- ใช้ความจริงใจ จริงๆในการแก้ไขปัญหา แล้วท่านจะได้ความจริงตอบแทน
- ให้สิทธิ เสรีภาพ ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ
- อย่ายอมรับวัฒนธรรมตะวันตก วัฒนธรรมที่ไม่มีศักดิ์ ไม่มีเหตุผล
- การแก้ปัญหา ส่วนหนึ่งถามจากชาวบ้าน แต่อีกส่วนหนึ่งควรถามผู้มีความรู้ด้านศาสนาและกฎหมายอิสลามด้วย เพื่อจะได้ตามความต้องการและถูกต้องตามหลักการ ไม่ใช่เอาใจไปซะทุกเรื่อง
- ต้องการให้ประเทศไทยเจริญกว่าประเทศมาเลเซีย

3) **ผลสำรวจความเห็นนักศึกษา**

ทำการศึกษาโดยการใช้แบบสอบถามนักศึกษาชั้นปีที่1 ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี รวม 200คน จำแนกเป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวม 81 คน นับถือศาสนา อิสลาม 70 คน นับถือศาสนาพุทธ 11 คน เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดภาคใต้ รวม 112 คน นับถือศาสนาพุทธ 79 คน นับถือศาสนาอิสลาม 33 คน ศาสนาคริสต์ 1 คน เป็นนักศึกษาจากภูมิภาคอื่นๆของประเทศ 7 คน นับถือศาสนาพุทธ 5 คน ศาสนาอิสลาม 1 คน ศาสนาคริสต์ 1 คน

Prince of Songkla University Pattani Campus

JOHN F. KENNEDY LIBRARY
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY
PATTANI THAILAND

ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักศึกษา ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความไม่สงบและการก่อการร้าย

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

1) การทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

- ค้นหาสาเหตุที่แท้จริง
- ศึกษาถึงสาเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ จะทำให้แก้ปัญหาได้ตรงจุด
- พูดคุยทำความเข้าใจกันระหว่างรัฐบาลและชุมชนโดยงดใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาต่างๆ
- เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม
- การไม่ได้รับความเสมอภาค
- รู้จักปรองดอง ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
- ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
- ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เยาวชนว่าสิ่งใดผิดถูก
- สร้างสันติภาพโดยใช้หลักจริยธรรม

2) การแก้ปัญหาระดับครอบครัว

- ควรจะเสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้เข้มแข็ง
- ให้ทุกครอบครัวสนในลูกหลานมากกว่านี้

3) การแก้ปัญหาการตายรายวัน ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน

- รัฐสอดส่องดูแลความปลอดภัยให้ทั่วถึง
- ประชาชนและรัฐบาลควรร่วมมือกันในการรักษาความปลอดภัยในชุมชนและในสถานที่ราชการ
- ช่วยกันสังเกตและดูแลบุคคลแปลกหน้า
- ประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ควรให้ความร่วมมือกัน

4) การแก้ปัญหาเผาสถานที่ต่างๆ

- เจ้าหน้าที่ควรสอดส่องดูแลให้มากกว่านี้
- ตรวจสอบและควบคุมดูแลสถานที่ต่างๆ อย่างเข้มงวด

5) การแก้ปัญหาการวางระเบิด

- ควรดูแลความปลอดภัยโดยทุกๆ ฝ่ายช่วยกันทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน

6) การแก้ปัญหาการแบ่งแยกดินแดน

- การติดยึด
- อธิบายถึงข้อดี ข้อเสีย ของการอยากได้รัฐปัตตานี
- ให้ความรู้ สร้างความรักชาติ
- รับฟังปัญหาประชาชน
- อยากให้ปกครองกัน

Prince of Songkla University Pattani Campus

- สร้างความเสมอภาค
- สร้างความเข้าใจโดยการให้การศึกษา
- ควรร่วมมือสามัคคีกัน
- สร้างจิตสำนึกของคนให้รักชาติ ไม่แบ่งแยกศาสนา
- สร้างความเข้าใจถึงคุณค่าและความรักในแผ่นดิน

7) การแก้ปัญหาการปลุกระดมให้เกิดความแตกแยก โดยใช้วิธีการต่างๆ

- รัฐบาลต้องเอาใจใส่และช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างจริงจัง
- ให้ความยุติธรรม
- เจ้าหน้าที่ควรไปสำรวจพื้นที่อย่างจริงจัง
- รัฐกับประชาชนเข้าใจปัญหาและร่วมกันแก้ไข

8) การแก้ปัญหาการถูกอุ้ม

- ลดอำนาจมืด

9) การแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ทำเกิดกว่าเหตุ

- เจ้าหน้าที่ควรคิดเสมอว่ามาปกป้องประชาชน ไม่ใช้มาทำร้ายประชาชน
- การโยนความผิดให้ผู้บริสุทธิ์
- กฎหมายต้องศักดิ์สิทธิ์ ยุติธรรมและบังคับใช้ได้ผล

10) การแก้ปัญหาอิทธิพลเถื่อน

- รวมกำลังต่อต้านผู้มีอิทธิพลเถื่อน

การแก้ปัญหาความไม่เข้าใจในศาสนา การเอาศาสนามาเกี่ยวข้องกับความรุนแรง

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

- ผู้นำศาสนาควรชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องแก่ประชาชน
- เชื่อในความรู้ผิดๆ จึงอยากให้ผู้นำศาสนาให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างลึกซึ้ง
- วัยรุ่นถูกชักจูงในทางที่ผิด ควรแนะนำว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด
- อย่ามองศาสนาอิสลามในทางที่ไม่ดี
- ให้ประชาชนเข้าใจวัฒนธรรมประเพณีหรือคำสอนต่างๆ ของแต่ละศาสนา
- สร้างความเข้าใจ ให้ความสำคัญกับทุกศาสนาอย่างเท่าเทียมกัน
- ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้ความเสมอภาคต่อศาสนาทุกศาสนา
- พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกัน
- ให้แต่ละศาสนามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน
- อยากให้ทุกคนมีความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี มีความรักกัน
- สร้างความกลมเกลียวให้เกิดขึ้นทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม

Prince of Songkla University Pattani Campus

การแก้ปัญหารัฐบาลกับประชาชนไม่ไว้ใจซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

- อยากให้รัฐบาลมอบความไว้วางใจแก่คนในภาคใต้ โดยการทำจริง คิดจริง
- ให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อแก้ปัญหาความไม่เข้าใจขนบธรรมเนียมประเพณี
- เจ้าหน้าที่รัฐควรลงพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง
- รัฐบาลไม่เข้าใจประชาชน อยากให้รัฐหันมาสนใจความรู้สึกของประชาชนบ้าง

การแก้ปัญหาความยากจน

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

- จัดหางานให้แก่ชาวบ้าน
- กระจายงานสู่ท้องถิ่น
- ส่งเสริมการศึกษา เพิ่มบุคลากรด้านการสอนสู่ชนบทยกระดับคุณภาพการศึกษาของเยาวชน
- ประชาชาชนไม่มีที่ทำกิน
- รัฐบาลเข้ามาสร้างงาน
- แก้ปัญหาการว่างงานโดยตั้งสหกรณ์ร้านค้า
- ให้ทุน

การแก้ปัญหาการศึกษา

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

- สร้างโอกาสให้เด็กเยาวชนที่ไม่ได้รับการศึกษาให้ได้รับการศึกษาได้ทั่วถึง
- ให้โอกาสแก่พี่น้องมุสลิมด้านการศึกษา การไม่ได้รับการศึกษาทำให้เกิดความเข้าใจผิด
- ให้ทุนการศึกษาให้วัยรุ่นที่ต้องการเรียนแต่ขาดงบประมาณ

การแก้ปัญหาการเสนอข่าวของสื่อต่าง ๆ

- ให้สื่อเสนอข่าวตามความเป็นจริง
- เสนอข่าวอย่างถูกต้องจริงๆ
- สื่อมวลชนควรมีจรรยาบรรณในการเสนอข่าว

บทบาทในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของนักศึกษาและเยาวชน

ด้านการให้ความรู้ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

บทบาทนักศึกษา

- ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น
- ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ และผลกระทบที่เป็นจริงกับเยาวชน
- แสดงความคิดเห็น ช่วยเสนอแนะในการแก้ปัญหาอย่างเต็มที่
- สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- ต้องเรียนรู้ ศึกษาเข้าใจวัฒนธรรมที่หลากหลาย

Prince of Songkla University Pattani Campus

- รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

บทบาทนักศึกษา

- สร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกัน
- จัดอบรมปลูกฝังความรักชาติ เพื่อแก้ปัญหาที่ยั่งยืนแก่ประชาชน
- ช่วยกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมที่ไม่ชอบมาพากลในชุมชน
- มีน้ำใจ ร่วมมือกันสร้างสันติสุขภายในชุมชน
- ใช้วิจารณญาณญาณในการรับฟังข่าวสารต่างๆ
- ไม่ตื่นตระหนักต่อข่าวลือ ควรวิเคราะห์หาสาเหตุกับสิ่งที่เกิดขึ้น
- เป็นสื่อกลางทำความเข้าใจกับภาครัฐและประชาชน
- รณรงค์สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เปิดใจให้กว้างเสริมสร้างความสามัคคี
- สร้างความสมานฉันท์ที่ในแต่ละศาสนา
- รณรงค์การใช้การประนีประนอมในการแก้ปัญหา
- แลกเปลี่ยนพูดคุย ดึงความเห็นระหว่างชุมชนและศาสนา
- ให้นักศึกษาเป็นผู้ศึกษาข้อมูลในพื้นที่ พร้อมทั้งสร้างความคุ้นเคยและอุ่นใจแก่ชาวบ้าน
- ห่างไกลและไม่เข้าไปเกี่ยวกับผู้ก่อการร้าย
- ไปสัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ วิถีชีวิตของชาวบ้าน

บทบาทของนักศึกษาและเยาวชน ในการสร้างอนาคตจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสันติสุข

บทบาทต่อตัวนักศึกษาเอง

- ให้นักศึกษามีส่วนในการทำกิจกรรมต่างๆ
- นักศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนในการสร้างความรัก ความสามัคคีและรักเพื่อมนุษย์ด้วยกัน
- รู้จักการแลกเปลี่ยนทัศนคติและมุมมองซึ่งกันและกัน
- เคารพกฎหมายบ้านเมือง ยึดถือความถูกต้อง
- ศึกษาเกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลาม ยอมรับและเปิดใจ ที่จะใช้ชีวิตร่วมกันทั้งสองศาสนา
- มีวิจารณญาณญาณในกรณีจะเชื่อสื่อที่แสดงออกมา

บทบาทต่อชุมชน

ข้อเสนอแนะของนักศึกษา

- สร้างสัมพันธ์ไมตรีต่อกันภายในชุมชน
- ทำความเข้าใจในแต่ละศาสนา มอบความรู้สึกที่ดีต่อกัน

Prince of Songkla University Pattani Campus

- กระจายความรู้สู่ชุมชน
- ในวันหยุดควรจัดตัวแทนนักศึกให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่
- ฟื้นฟูสภาพจิตใจของประชาชน
- ช่วยกันฟื้นฟูเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของนักศึกษาต่อพี่น้องร่วมชาติและต่อสังคมไทย

- ไม่ควรทำความรุนแรงมาใช้กับประชาชน
- ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา
- ไม่ขัดแย้งกันเอง
- ต้องมีความละเอียดในการออกความคิดเห็น
- มีความรัก ความสามัคคีต่อกันด้วยความบริสุทธิใจ
- ตกลงกันด้วยสันติวิธี
- รัฐบาลมีความจริงใจในการแก้ปัญหา
- ควรศึกษาและรู้คุณค่าของคน
- สร้างความเสมอภาคและความเข้าใจระหว่างศาสนิกต่างๆ

สรุป

การศึกษาปัญหาชาวบ้าน มุมมองของชาวบ้าน นักศึกษาและเยาวชนต่อวิถีชีวิตที่เป็นอุดมการณ์ของเขา เป็นการเปิดประตูให้ประชาชน นักศึกษาและเยาวชน ได้แสดงความคิดเห็นต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในมุมมองที่กว้างและลึกยิ่งๆขึ้น

แนวทางอันนี้ถึงแม้ว่าจะไม่ตอบปัญหาเฉพาะหน้าโดยตรง ***แต่ว่าเรามีความเชื่อเกิน 100 เปอเซนต์ ว่าจะช่วยคลี่คลายปัญหา ช่วยคลี่คลายความหวาดระแวง และประการสำคัญ ช่วยคลี่คลายความมุ่งมาดปรารถนาของการใช้กำลัง เพราะว่าการใช้กำลังไม่ว่าจากฝ่ายไหนก็ตาม ถ้าขาดเสียซึ่งฐานความเห็นชอบของประชาชนส่วนใหญ่แล้ว ไม่คิดว่าจะเป็นความยั่งยืน***[3]

Prince of Songkla University Pattani Campus

---

[3] [3] เสน่ห์ จามริก ปาฐกถานำในการเสวนาวิชาการเรื่อง " แนวทางสู่สันติประชาธรรม : มุมมองของชาวบ้านต่อสถานการณ์ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้" เมื่อ 2 กรกฎาคม 2547 ณ หอประชุมตึกอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี